

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że J. B. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega:

- obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu , rentowym , wypadkowemu: od 20 maja 2009 r. do 31 maja 2011 r. , od 1 czerwca 2011 r. do 30 czerwca 2011 r. , oraz od 1 września 2020 r. do 30 października 2021 r.

- dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu: od 20 maja 2009 r. do 31 maja 2011 r. , od 1 czerwca 2011 r. do 30 czerwca 2011 r. , oraz od 1 września 2020 r. do 30 września 2021 r.

/decyzja k.8 – 9 odwrót akt ZUS/

W dniu 2 lutego 2022 r. odwołanie od powyższej decyzji złożył pełnomocnik D. B.. Skarżonej decyzji zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 7, 77 i 107 § 3 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego poprzez niepodjęcie wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, niezbranie i nierozpatrzenie w sposób wyczerpujący całego materiału dowodowego oraz pominięcie wydanych wcześniej pism z dnia 16-11-2021 r. oraz z dnia 29-11-2021 r., tj. pominięcie faktów, że ZUS z urzędu wezwał ubezpieczonego do korekty deklaracji ubezpieczeniowej za miesiąc październik 2021, odwołująca się zapłaciła wszelkie zaległe składki;

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że osoba najbliższa, w tym przypadku żona ubezpieczonego, nie mogła złożyć wniosku o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie, na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, za miesiąc 10/2021 - w sytuacji, gdy ubezpieczony J. B., w okresie 19.10.-22.11.2021r., przebywał w szpitalnym oddziale intensywnej terapii, podłączony do respiratora, bez świadomego kontaktu a należna składka została faktycznie opłacona oraz iż należna składka za miesiąc 10/2021 została zapłacona po terminie co powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, pełnomocnik D. B. wniósł o:

- zmianę zaskarżonej decyzji o odmowie prawa do zasiłku chorobowego i przyznanie prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 19-10-2021 do dnia 22-11-2021;

- przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc 10/2021.

/odwołanie k.3 – 5 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.20 – 20 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. B., prowadził działalność gospodarczą, zajmując się wytwarzaniem mebli.

/okoliczność bezsporna/

J. B. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, zgłosił się do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego , rentowych i wypadkowego: od 20 maja 2009 r. do 30 czerwca 2011 r. oraz od 1 września 2020 r. do

30 października 2021 r. O objęciu dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, J. B. wnioskował: od 20 maja 2009 r. do 30 czerwca 2011 r. oraz od 1 września 2020 r. do 30 października 2021 r.

/okoliczności bezsporne/

W okresie od 19 października 2021 r. do 2 listopada 2021 r., J. B. przebywał na zwolnieniu lekarskim. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wypłacił J. B. zasiłku chorobowego za wskazany okres.

/okoliczność bezsporna/

Z dniem 31 października 2021 r. prowadzona przez J. B. została zawieszona.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 4 listopada 2021 r. D. B. , żona J. B. , wystąpiła z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie całkowite jej męża.

/wniosek k.37/

J. B. zmarł 22 listopada 2021 r.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 26 listopada 2021 r. , w imieniu zmarłego męża J. B. , D. B. zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł., Wydziału (...) i Składek - 2 z wnioskiem o wyrażenie zgody na opłacenie składek po terminie na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2021 r.

/wniosek k.1 – 1 odwrót akt ZUS/

Pismem z 29 listopada 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał powyższy wniosek za bezprzedmiotowy.

/pismo k.2 – 2 odwrót akt ZUS/

W dniu 30 listopada 2021 r., D. B. wystąpiła z wnioskiem o wydanie decyzji o odmowie przywrócenia terminu w sprawie podlegania przez J. B. dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

/wniosek k.4 – 4 odwrót akt ZUS/

Należna składka na ubezpieczenia społeczne oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za październik 2021 r. została opłacona po terminie.

/okoliczność bezsporna/

Na podstawie art. 48b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych sporządził z urzędu za J. B. korektę dokumentu rozliczeniowego za październik 2021 r., bez uwzględnienia składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe z uwagi na niewypłacony zasiłek chorobowy.

/okoliczność bezsporna/

Zaskarżoną decyzją z dnia 18 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że J. B. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega:

- obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu , rentowym , wypadkowemu: od 20 maja 2009 r. do 31 maja 2011 r. , od 1 czerwca 2011 r. do 30 czerwca 2011 r. , oraz od 1 września 2020 r. do 30 października 2021 r.

- dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu: od 20 maja 2009 r. do 31 maja 2011 r. , od 1 czerwca 2011 r. do 30 czerwca 2011 r. , oraz od 1 września 2020 r. do 30 września 2021 r.

/decyzja k.8 – 9 odwrót akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie, jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Zgodnie z **art. 14 ust. 1 ustawy** z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2021 roku, poz.423), objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym, następuje, od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony, z zastrzeżeniem ust. 1a, który przewiduje, że objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie określonym w art. 36 ust. 4 (czyli w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia). Z kolei, **art. 14 ust. 2 ustawy** systemowej, stanowi, że dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe, o których mowa w ust. 1, ustają: 1) od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony; 2) od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie - w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących. Jednocześnie w uzasadnionych przypadkach Zakład Ubezpieczeń Społecznych może, na wniosek ubezpieczonego, wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie.

Przystąpienie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, jest obwarowane określonym formalizmem, a ochrona wymienionego wyżej ryzyka jest dobrowolna. Podstawowym warunkiem uzyskania ochrony jest terminowe opłacanie składek należnych na to ubezpieczenie. W judykaturze podkreśla się, że dyspozycja art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej obejmuje trzy sytuacje faktyczne. Pierwsza sprowadza się do zaniechania opłacenia składki w terminie za dany miesiąc. Druga polega na opłaceniu składki w terminie, ale w niepełnej wysokości i trzecia polega na opłaceniu składki w pełniej wysokości, lecz po terminie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 23 kwietnia 2013 r., III AUa 1067/12, LEX nr 1313228).

Skutki uchybienia przedmiotowym obowiązkom prowadzą do ustania ubezpieczenia, a tym samym, podmiot oczekujący świadczeń (np. zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego) jest obligowany do opłacania składki na to ubezpieczenie w terminie i we właściwej (należnej) wysokości. Zaistnienie którejkolwiek z opisanych wyżej sytuacji, powoduje - z **mocy art. 14 ust. 2 pkt 2** ustawy systemowej - ustanie tego ubezpieczenia. Ubezpieczenie to wygasa, nawet, w sytuacji, gdy osoba zobowiązana nie ponosi winy za nieopłacenie składki.

Z uwagi na cel i funkcje świadczeń z ubezpieczenia społecznego prawo musi przewidywać (i przewiduje) okoliczności sanujące uchybienia płatnika składek. W tym celu ustawa systemowa posługuje się konstrukcją "wyrażenia przez organ rentowy zgody na opłacenie składki po terminie". W ten sposób może dojść do kontynuowania ubezpieczenia chorobowego, mimo opłacenia składki po terminie.

Bezspornie w rozpoznawanej sprawie J. B. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność podlegał ubezpieczeniem społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Składka na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za październik 2021 r. została opłacona po terminie, w związku z powyższym dobrowolne ubezpieczenie chorobowe J. B. wygasło z dniem 30 września 2021 r. Wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie za zmarłego złożyła jego małżonka D. B..

W tym miejscu wskazać należy, że przepis art. 31 ustawy systemowej stanowi podstawę prawną odpowiedniego stosowania do należności z tytułu składek wskazanych z nim przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa. Przepisy te dotyczą takich istotnych zagadnień, które nie są wprost regulowane przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bądź są regulowane częściowo, jak:

- 1) zasady liczenia terminów (art. 12),
- 2) odpowiedzialność za należności z tytułu składek (art. 26 i art. 29 § 1 i 2),
- 3) zabezpieczenie wykonania należności z tytułu składek (art. 33, art. 33a i art. 33b),
- 4) zaległość składkowa (art. 51 § 1, art. 55),
- 5) wygaśnięcie należności z tytułu składek (art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 1, 3-5),
- 6) nadpłata należności z tytułu składek (art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2),
- 7) odpowiedzialność solidarna za należności z tytułu składek (art. 91),
- 8) prawa i obowiązki następców prawnych oraz podmiotów przekształconych (art. 93, art. 93a-93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1 i 2),
- 9) odpowiedzialność osób trzecich za należności z tytułu składek (art. 107 § 1, 1a, i 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1 i 4, art. 110 § 1, § 2 pkt 2, § 3, art. 111 § 1-4 i 5 pkt 1, art. 112, art. 113, art. 114, art. 115, art. 116, art. 116a, art. 117, art. 118 § 1 i 2 oraz art. 119).

Analizując następstwo prawne spadkobierców płatnika, wskazać należy na treść **art. 97 § 1 ordynacji podatkowej** który stanowi, że spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 1a, 2 i 2a, przejmują, przewidziane w przepisach prawa podatkowego, majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Przepis art. 97 o.p. konstytuuje zasadę następstwa prawnego także w stosunku do osób fizycznych. Jest to swoisty odpowiednik reguł, dotyczących spadkobrania, uregulowanych w kodeksie cywilnym. Regulacja cywilnoprawna nie może mieć wprost zastosowania do praw i obowiązków publicznoprawnych wynikających z prawa podatkowego lub przepisów dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne. Zasadą jest przejście wszelkich praw i obowiązków podatkowych lub dotyczących składek. Od zasady tej mogą istnieć wyjątki przewidziane w przepisach szczególnych. Skoro są to wyjątki od zasady, to nie można ich interpretować rozszerzająco, a niedających się rozstrzygnąć wątpliwości interpretować "na korzyść" zasady sukcesji. Przepis ten przewiduje, że od tej zasady istnieje wyjątek dotyczący praw o charakterze niemajątkowym (art. 97 § 2 o.p.), jednak, art. 31 ustawy systemowej odsyła wyłącznie do art. 97 § 1 o.p. Należy, zatem, przyjąć, że na spadkobierców nie przechodzą prawa niemajątkowe. Ustawa systemowa nie odsyła również do art. 97 § 4 o.p., który przewiduje, że przepis art. 97 § 1 o.p. stosuje się także do praw i obowiązków wynikających z decyzji wydanych na podstawie przepisów prawa podatkowego (odpowiednio - ubezpieczeń społecznych).

Odwołując się do poglądów Naczelnego Sądu Administracyjnego, zawartych w wyroku z dnia 10 lutego 2009 r., (...), LEX nr 518690, wskazać należy, że podział praw i obowiązków na materialne i niematerialne przebiega według podziału prawa finansowego na materialne i formalne. Zatem, prawa niemajątkowe - proceduralne - to takie, na podstawie których zawiązują się organizacyjne stosunki prawnofinansowe, a majątkowe dotyczą uprawnień i obowiązków, na podstawie których zawiązują się stosunki prawnofinansowe. W doktrynie prawa finansowego podano przykłady majątkowych praw i obowiązków przewidzianych w przepisach prawa podatkowego. Wymienione zostały: prawo do zapłaty podatku w odroczonym terminie płatności, do jego zapłaty w ratach, prawo do ulgi podatkowej. Inaczej ujętą definicję przedstawił Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 30 kwietnia 2015 r., (...) 848/13, LEX nr 1774611, który stwierdził, że prawa niemajątkowe są to wszelkie uprawnienia czy to ekonomiczne, czy osobiste. W związku z tym, pojęcie praw majątkowych, nie jest tożsame z prawami materialnymi, a praw niemajątkowych z prawami niematerialnymi czy proceduralnymi .

Zgodzić się należy z organem rentowym, że prawo do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, a co za tym idzie - prawo do wystąpienia z wnioskiem o wyrażenie zgody na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie, są prawami niemajątkowymi związanymi z prowadzoną działalnością gospodarczą. Prawa te dotyczą stricte osoby ubezpieczonego, nie zaś prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Przyjmując, zatem, że skoro na wnioskodawczynię, w drodze następstwa prawnego, nie przechodzą prawa niemajątkowe, dotyczącego zmarłego małżonka, związane z reaktywowaniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, w związku z zapłatą składki po terminie, to, w ocenie Sądu Okręgowego, zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Odnośnie, zaś, podnoszonego przez pełnomocnika skarżącej, zarzutu naruszenia, przez organ rentowy, przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, to wskazać trzeba, że Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 74/13 zgodnie, z którym, od momentu wniesienia odwołania od decyzji ZUS do sądu, rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii. Odwołanie pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Postępowanie sądowe skupia się na wadach, wynikających z naruszenia przez organ rentowy prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnej, spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego. (vide też uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142; z dnia 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5-6, poz. 65 i z dnia 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108 oraz postanowienia z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNP 1999 nr 16, poz. 529 i z dnia 29 maja 2006 r., I UK 314/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 173, a nadto wyroki z dnia 28 października 2009 r., I UK 132/09, z dnia 2 grudnia 2009 r., I UK 189/09, i z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

S.B.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni radcy prawnemu D. G. za pośrednictwem PORTALU INFORMACYJNEGO